शत्रुमारणार्थंमंत्रमयीशक्तिःकृत्यासैवएताःरजसिरजोगुणेतर्हिता सूक्ष्मरूपेणमृदिघटाइवस्थिता इंद्रियाणांमूर्तिरिंद्रियैःकल्पितेत्यर्थः ॥ ९ ॥ तदात्मकात्स्त्रीप्रधानात् एतेनसार्धंश्लोकेनदोषनिमित्तंरूपाद योविषयाःसंकल्पकृताइतिगौतमसूत्रार्थोदर्शितः अस्वसंज्ञान्मानुषेतिसंज्ञाहीनान् कृमीन्यूकालिक्षादीन् अस्वकान्अनात्मान् ॥ १० ॥ शुक्रतःरेतोरूपात्स्नेहाद्वांशतःपुत्रा. रसतःस्वेदरूपात्स्नेहात्यूकादयः एषाजंतूत्पत्तिःस्वभाववादेऽदृष्टवादेचसमानैवेत्यर्थः ॥ ११ ॥ एवंहेयमुक्त्वाज्ञेयमाह रजइति प्रवृत्तिप्रकाशात्मकेरजःसत्वेतमसिलीयेते तच्चतमःअज्ञानाख्यंज्ञानाधिष्ठानंअधिष्ठानभूतेज्ञानेऽध्यस्तंसद्बु त्ध्यहंकारयोर्लक्षणंज्ञापकंभवति ॥ १२ ॥ तद्बुत्ध्यहंकारविशिष्टमज्ञानंदेहिनांजीवानांदेहप्राप्तौबीजं तस्यसकार्यस्याज्ञानस्यबीजंअधिष्ठानभूतंज्ञानंतदेवजीवसंज्ञितंदेहिशब्दवाच्यं तज्ज्ञानंबीजसंज्ञित

कृत्याह्येताघोररूपामोहयंत्यविचक्षणान्॥ रजस्यंतर्हितामूर्तिरिंद्रियाणांसनातनी ॥ ९॥ तस्मात्तदात्मकाद्रागाद्बीजाज्जायंतिजंतवः॥ स्वदेहजानस्वसंज्ञान् यद्वदंगात्कृमींस्त्यजेत्॥ स्वसंज्ञानस्वकांस्तद्वत्सुतसंज्ञान्कृमींस्त्यजेत्॥ १०॥ शुक्रतोरसतश्चैवदेहाज्जायंतिजंतवः॥ स्वभावात्कर्मयोगाद्वातानुपेक्षेतबुद्धिमान्॥ ११॥ रजस्तमसिपर्यस्तंसत्वंचरजसिस्थितं॥ ज्ञानाधिष्ठानमव्यक्तंबुद्ध्यहंकारलक्षणं॥ १२॥ तद्बीजंदेहिनामाहुस्तद्बीजंजीवसंज्ञितं॥ कर्मणाकालयुक्तेनसंसारपरिवर्तनं॥ १३॥ रमत्ययंयथास्वप्नेमनसादेहवानिव॥ कर्मगर्भैर्गुणैर्देहीगर्भेतदुपलभ्यते॥ १४॥ कर्मणाबीजभूतेनचोद्यतेयद्यदिंद्रियं॥ जायतेतदहंकाराद्रागयुक्तेनचेतसा॥ १५॥ शब्दरागाच्छ्रोत्रमस्यजायतेभावितात्मनः॥ रूपरागात्तथाचक्षुर्घ्राणंगंधचिकीर्षया॥ १६॥ स्पर्शनेत्वक्तथावायुःप्राणापानव्यपाश्रयः॥ व्यानोदानौसमानश्चपंचधादेहयापनं॥ १७॥ संजातैर्जायतेगात्रैःकर्मजैर्वर्ष्मणावृतः॥ दुःखाद्यैर्दुःखमध्यैर्नरःशारीरमानसैः॥ १८॥

मितिपाठेतत्अज्ञानविशिष्टंज्ञानंबीजंईश्वरस्तत्संज्ञं ऐश्वर्यमेवाह कर्मणेति ॥ १३ ॥ अयंजीवःईश्वरोवा गर्भेमातुरुदरे ॥ १४ ॥ तत्रमांसपिंडभूतोसौपूर्ववासनावशाद्यंयंविषयंस्मरति तत्तद्ग्राहकमिंद्रियम स्याविर्भवतीत्याह कर्मणेत्यादिना ॥ १५ ॥ घ्राणंगंधचिकीर्षयेति एतस्यैववासनावशात्स्रष्टृत्वंदर्शितं ॥ १६ ॥ यापनंदेहयात्रानिर्वाहः ॥ १७ ॥ संजातैःसम्यक्निष्पन्नैः गात्रैःश्रोत्रादिभिःकृत्वानरोवर्ष्म णाशरीरेणवृतःसन्जायते ब्रह्मणासहेतिपाठांतरं ॥ १८ ॥

Digitized by Google